

Posudek vedoucí na diplomovou práci

Bc. Eliška Krausová: *Mario Vargas Llosa v českých překladech*

Vedoucí: PhDr. Anežka Charvátová

Oponentka: PhDr. Vanda Obdržálková, PhD.

Eliška Krausová se pustila do velmi rozsáhlého úkolu, zmapovat české překlady peruánského nositele Nobelovy ceny Maria Vargase Llosy, který u nás patří k nejpřekládanějším latinskoamerickým autorům (dnes už máme česky 15 jeho románů). V úvodu práce představuje život Vargase Llosy v propojení s dílem, zasazuje ho do kontextu latinskoamerického boomu 60. let, vytyčuje základní znaky Vargas Llosových narativních technik a shrnuje jeho úsilí o dosažení totálního románu. Tyto úvodní kapitoly jsou velmi dobře zpracované na základě široké škály vlastních Vargas Llosových textů (*Historia de un deicidio, El pez en el agua, Cartas a un joven novelista*), rozhovorů s ním (např. debaty na pražském Světě knihy r. 2019), starších, již klasických prací (Donosova *Historia personal del boom*) i současných studií věnovaných silné generaci latinskoamerických prozaiků 60. let 20. století (skvělá rozsáhlá kniha Xavi Yaéna *Aquellos años del boom*, 2014). Diplomantka zde prokázala schopnost shrnout a propojit nejdůležitější fakta a pracovat se staršími i současnými prameny, vyjít z vlastních autorových názorů i zahrnout pohled literární kritiky.

Jako zdařilou hodnotím třetí kapitolu diplomové práce, v níž Krausová podává přehled všech českých překladů románů Maria Vargase Llosy vydaných do r. 2020 včetně informací o nákladu a úryvků z dosažitelných paratextů, zejména dobových doslovů a recenzí; otázka české recepce by si jistě zasloužila podrobnější zpracování v nějaké další práci, kdy by se podrobněji dohledávalo v archivech předlistopadových novin a časopisů, ale zde tento přehled stačí, oceňuji, že i s omezeními způsobenými pandemií dokázala Krausová najít řadu starších recenzí. Přínosné jsou i medailonky všech dosavadních Vargas Llosových překladatelů.

Kapitola čtvrtá je stěžejní z hlediska translatologického. Krausová si nejprve vytyčila teoretický rámec, z něhož vyšla v rozboru překladu Aleny Šimkové díla *Lituma en los Andes (Smrt v Andách)* – studie Levého a Popoviče. Po pěkné charakteristice děje a stavby románu přechází k překladatelce a naznačuje hypotézu, kterou chtěla v práci ověřit, totiž že překladatelka měla k ruce anglickou verzi románu (která změnila titul stejně jako česká). Následuje rozbor lexikálních a stylistických posunů a kompetence Aleny Šimkové správně

formulovat v češtině. V závěru kapitoly se na srovnání několika pasáží anglického a českého překladu přesvědčivě vyvrací hypotéza, že Šimková vycházela z anglického převodu, nikoli španělského originálu. Je škoda, že tato kapitola, která měla být původně těžištěm práce, není detailnější, jistě by bylo možné uvést ještě další ukázky tří hlavních problémů, které Šimkové překlad kazí: nedůslednost a rozkolísanost překladatelských řešení, nevhodné užívání hovorové češtiny a nerespektování autorova stylu, především rozbíjení záměrně složitých souvětí využívajících typické autorovy postupy (spojené nádoby, kvalitativní skok, čínské krabičky apod.) či naopak spojování kratších vět, které dynamizují vyprávění, do delšího celku v české verzi. Zajímavé by jistě bylo i zamyslet se nad rolí, jakou mohlo sehrát nakladatelství a redakční péče věnovaná titulu – zatímco před rokem 1989 vycházela Vargas Llosova díla převážně v prestižním Odeonu, pořídili je zkušení překladatelé, texty prošly pečlivou redakcí, byly opatřena doslovy a kvalitními informacemi na záložkách, Volvox Globator bohužel nechvalně proslul nepříliš svědomitým redakčním zpracováním textů (jak uvádí i Krausová, když vypočítává chyby na záložce). Problematika předlistopadové a polistopadové nakladatelské práce by přesáhla rámec této práce, může však být podnětem pro budoucí badatele.

Po závěru, který již jen shrnuje, co bylo řečeno dříve, najdeme v práci ještě přílohu – seznam všech dosud vydaných Vargas Llosových románů; je škoda, že tam není uvedeno i to, které z nich byly dosud přeloženy: informace sice najdeme v textu práce, ale neškodilo by je mít zde přehledně. Viděli bychom tak, že z 19 titulů již máme česky k dispozici celých 15. A též lze uvážit, zda mezi romány nezařadit i dosud nepřeložené kratší dílo *Los Cachorros* (1967).

Po gramatické a stylistické stránce je práce kvalitní; našla jsem pár překlepů („Dále pak můžeme identifikovat demony historické odrážející zejména sociální a politické události“, „v Ayachachu“ místo „Ayacuchu“) a několik chybějících čárek, občas nějakou méně šťastnou formulaci („Posledním odeonským předrevolučním počinem z pera Vargase Llosy byl román *La guerra del fin del mundo* (1981), kterého se opět ujal Vladimír Medek.“, str. 26), někde Krausová zapomněla, že je třeba používat obě autorova příjmení (str. 24 Vargasových děl, Vargasovo pojetí – je třeba psát „Vargas Llosových děl“, jak správně stojí jinde v diplomce), ale to jsou jen drobné vady na kráse.

Celkově práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení VÝBORNĚ.

15. 6. 2021

PhDr. Anežka Charvátová